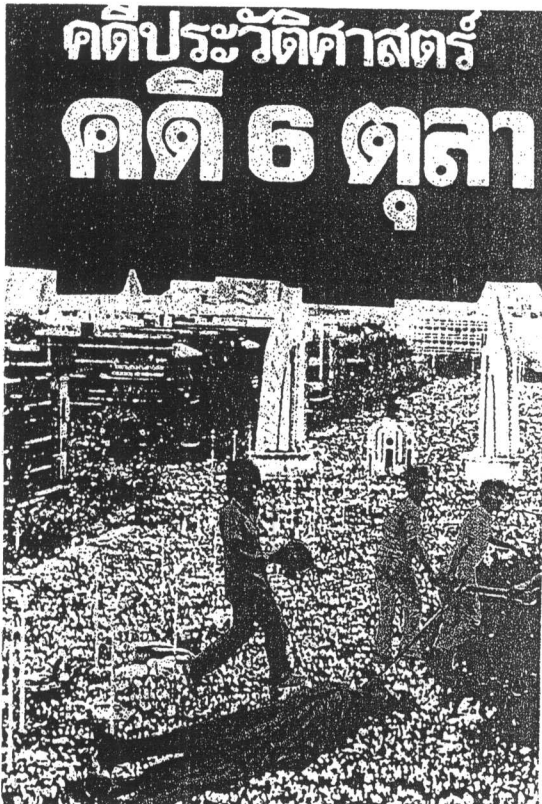

เอกสารวิชาการตลาดวิชา ชุด ตุลา/ตุลา/พฤษภา

เอกสารหมายเลข 3

6 ตุลา กับสถานะทางประวัติศาสตร์การเมือง

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ

6 ตุลาคม กับสถานะทางประวัติศาสตร์การเมือง*

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ

ในบทความซึ่งอาจจะดีที่สุดเกี่ยวกับ “การรัฐประหาร 6 ตุลาคม 2519” โดยศาสตราจารย์เบเนดิก แอนเดอร์สัน กล่าวไว้ว่า โดยตัวของมันเองแล้ว รัฐประหาร 6 ตุลาคม ก็ไม่ใช่เรื่องใหม่ในประวัติศาสตร์การเมืองไทย ไม่ว่าจะในสมัยใหม่หรือสมัยเก่า เพราะเคยมีรัฐประหารหรือความพยายามที่จะทำรัฐประหารมาแล้วครั้งแล้วครั้งเล่า (นับแต่การปฏิวัติ 2475) ดังนั้นทั้งนักวิชาการและนักหนังสือพิมพ์ (ตะวันตก) ต่างก็ลงความเห็นว่าเป็นเรื่อง “ธรรมดา ๆ” ของการเมืองไทย และเป็นการกลับไปสู่ “สภาพปกติ” หลังจากที่หลงระเริงอยู่กับ “ประชาธิปไตย” เสีย 3 ปี

แต่เบเนดิก แอนเดอร์สัน ก็กล่าวว่า “การรัฐประหาร 6 ตุลาคม” เป็นหัวเลี้ยวหัวต่อใหม่ของการเมืองไทย อย่างน้อยก็ใน 2 ประเด็น คือ (1) บรรดาผู้นำฝ่ายซ้าย แทนที่จะจบลงด้วยการถูกจับขังคุก (จนลี้ม) หรือไม่ก็ไปลี้ภัยการเมืองอยู่ต่างประเทศ กลับเข้าไปร่วมกับขบวนการจรรยาธิปไตย และ (2) การรัฐประหาร 6 ตุลาคม แตกต่างจากการรัฐประหารที่เคยมีมา นั่นคือหาใช่เป็นเพียงการยึดอำนาจกันในหมู่ผู้นำเท่านั้น แต่เป็นการรัฐประหารที่ฝ่ายขวาใช้เวลากว่า 2 ปีในการวางแผนการ รณรงค์ คุกคามอย่างเปิดเผย

* พิมพ์ครั้งแรกใน 20 ปี 6 ตุลาคม (คณะกรรมการดำเนินการจัดงาน 20 ปี 6 ตุลาคม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2539), หน้า 59-66.

ทำร้าย ทำลายชีวิต ฯลฯ ซึ่งจะเห็นได้อย่างโจ่งแจ้งของความรุนแรงและการปั่นให้เกิดความบ้าคลั่งของฝูงชน “ม็อบ” เมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2519

อาจารย์เป็นขยายความต่อไปอีกว่า รูปแบบและระดับของความรุนแรงของ 6 ตุลาคม นั้น เป็นอาการของโรค (“ลงแดง”) ที่เกิดจากวิกฤตการณ์ทางสังคม-วัฒนธรรม-การเมืองสมัยใหม่ กล่าวคือ การก่อตัวของชนชั้น (ใหม่) กับความปั่นป่วนทางอุดมการณ์

กล่าวโดยย่อ (ในทัศนะของอาจารย์เป็น) นับแต่ปลายทศวรรษ 1950 (ยุคฟิฟตี้) เป็นต้นมา ได้เกิดชนชั้นกรรมพีใหม่ขึ้น โดยเกิดขึ้นมานอกชนชั้นสูง-เจ้านาย-ข้าราชการเก่า ชนชั้นใหม่นี้มีทั้งกรรมพีน้อย-กรรมพีกลาง ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลพวงของ “บูม” ทางเศรษฐกิจที่เกิดจากสงครามเวียดนาม ในทศวรรษ 1960 (ยุคซิกตี้) ที่ทั้งคนอเมริกันและเงินดอลลาร์อเมริกัน หลังไหลเข้ามาในสังคมไทยอย่างไม่เคยมีมาก่อน ตามมาด้วยคนและเงินเยน ญี่ปุ่นมากมายมหาศาล

ชนชั้นกรรมพีใหม่นี้แหละ ที่ได้กลายเป็นฐานให้กับขบวนการฝ่ายขวา ที่มีลักษณะแตกต่างไปจากกลุ่มฝ่ายขวาเดิมของเจ้า-ผู้ดีและข้าราชการ แต่ก็ได้หมายความว่า กลุ่มผู้ปกครองเก่า เจ้านาย-นายพล-นายธนาคาร-ข้าราชการ จะหลุดออกไปจากตำแหน่งสำคัญ ๆ ที่กุมอำนาจทางการเมือง กลับเป็นว่า กลุ่มผู้ปกครองเก่านี้ได้พันธมิตรใหม่ที่มีฐานกว้างขวางที่มีลักษณะเป็นอันตรายและคุกคามมากกว่าเดิม

พร้อม ๆ กับการเกิดของชนชั้นกรรมพีนี้ ความปั่นป่วนทางด้านอุดมการณ์ก็เป็นผลพวงของผลกระทบของการที่อเมริกาเข้ามา และระเบิดให้เห็นทางด้านภูมิปัญญาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วง 3 ปีของยุค “ประชาธิปไตย” เบ่งบานนั้น มีคนหนุ่มสาวจำนวนไม่น้อยที่เบื่อหน่ายต่อความอับจนทางปัญญาและการใช้สัญลักษณ์ทางจารีตโดยระบอบสฤษดิ์-ถนอม-ประภาส

คนหนุ่มสาวตั้งคำถามต่อค่านิยมและวัฒนธรรมจารีตนั้น ซึ่งก็ทำให้เกิด
ปฏิกิริยาตอบโต้ด้วยการโฆษณาเผยแพร่ สั่งสอนอุดมการณ์ชาติ-ศาสนา-
พระมหากษัตริย์ หนักหน่วงอย่างที่ไม่เคยเป็นมาก่อน

ชาติ-ศาสนา-พระมหากษัตริย์แทนที่จะเป็นของ “ไทยตามธรรมชาติ”
โดยทั่วไปกลับกลายเป็นอุดมการณ์เฉพาะของการก่อตัวทางสังคมในครั้งนี้
ผู้เข้าร่วมขบวนการฝ่ายขวานี้ก็คือ บรรดาชนชั้นกรรมกรพีใหม่ ส่วนผู้ทำการ
โฆษณาเผยแพร่อุดมการณ์ มีทั้งกลุ่มบ้าคั่งจากชนชั้นใหม่นี้เอง และจาก
ผู้ที่บงการของกลุ่มชนชั้นปกครองเก่าที่อยู่เบื้องหลัง (ดูบทความแปลของ
เบเนดิก แอนเดอร์สัน เรื่อง “บ้านเมืองของเราลงแดง : แง่มุมทางสังคม
และวัฒนธรรมของรัฐประหาร 6 ตุลาคม” ได้ในหนังสือเล่มนี้)

เหตุการณ์เมื่อ 6 ตุลาคม 2519

ดร.ธงชัย วินิจจะกุล อดีตผู้อำนวยการศึกษาในสมัยนั้น และปัจจุบันเป็น
อาจารย์อยู่ที่มหาวิทยาลัยวิสคอนซิน เล่าว่า เมื่อเวลาประมาณ 2 นาฬิกาของ
วันที่ 6 ตุลาคม ตำรวจกับกองกำลังติดอาวุธและกำลังพลฝ่ายขวา ได้เคลื่อน
เข้าปิดล้อมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งมีผู้คนจำนวน 4-5 พันคนชุมนุมอยู่
ตลอดคืน ประท้วงการกลับมาของจอมพลถนอม กิตติขจร ซึ่งได้ถูกประชาชน
ลุกฮือขับไล่ออกจากประเทศไปเมื่อ 3 ปีก่อน (การปฏิวัติ 14 ตุลาคม 2516)
หลังการเข้าปิดล้อม ก็ได้ยินเสียงปืนเป็นระยะ ๆ มีการปาระเบิดเข้าไปตามตึก
ของมหาวิทยาลัย ราวครึ่งคืนเต็มไปด้วยความตึงเครียด ทั้งนี้ เพราะก่อนหน้านี้
นักกิจกรรมการเมือง 2 คน (พนักงานไฟฟ้าที่นครปฐม) ได้ถูกทำลายชีวิต
และจับแขวนคอ (ในขณะที่กำลังปิดโปสเตอร์ประท้วงการกลับมาของจอมพล
ถนอม กิตติขจร)

หลังการทำลายชีวิตดังกล่าวที่นครปฐม ได้มีการแสดงละครการเมืองของนักศึกษา ล้อเลียนการกลับมาของจอมพลถนอม (บวชเป็นเนรมิตจากสิงคโปร์ แล้วก็เข้าไปบวชเป็นพระอย่างเร่งรีบที่วัดบวรนิเวศ) ล้อเลียนการแขวนคอนักกิจกรรม การแสดงนี้มี ณ บริเวณลานโพธิ์ มธ. หน่วยโฆษณาชวนเชื่อของทหาร (วิทยุยานเกราะและเครือข่ายวิทยุเสรี) และ นสพ. (ดาวสยาม) ได้นำฟิล์มรูปการแสดงละครไปดกแต่ง แล้วอัดรูปขยายพิมพ์เผยแพร่ กล่าวหาและปลุกปั่นว่านักศึกษา “หมิ่นพระบรมเดชานุภาพ” ล้อเลียนสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช โดยที่นักศึกษามีได้รับโอกาสที่จะแก้ข้อกล่าวหานี้แต่ประการใด

เมื่อเวลาประมาณ 05.30 น. ตำรวจและกองกำลังติดอาวุธก็ยิงระเบิดเข้าไปกลางฝูงชน เป็นผลให้มีคนตายทันที 4 ศพ และบาดเจ็บหลายสิบ และจากระเบิดลูกนั้น ก็เป็นจุดเริ่มต้นของการใช้อาวุธสงครามร้ายแรงทำลายชีวิตนักศึกษาและประชาชนเป็นเวลาหลายชั่วโมง มีทั้งการยิงจรวด (ที่ใช้ต่อต้านรถถัง) เข้าไปตามตึกต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยที่นักศึกษาและประชาชนหลบซ่อนอยู่ ฝูงชนฝ่ายขวา (รวมทั้งมือปืนรับจ้าง) ที่ได้รับการจัดตั้งและปลุกกระดมไว้อย่างดีแล้ว บุกเข้าไปในมหาวิทยาลัย บ้างลากนักศึกษาออกมาทุบตีจนตาย บ้างใช้ผ้ารัดคอนักศึกษาลากไปตามสนาม บ้างนำนักศึกษาไปแขวนคอที่ต้นมะขามสนามหลวงด้านหน้าพระบรมมหาราชวัง ที่ทางหน้ากระทรวงยุติธรรม มีการจับร่าง 3 ร่าง เอน้ำมันราด เอายางรถสูมเอาไฟจุดเผา การทำลายชีวิตและร่างกายอย่างโหดเหี้ยมทารุณดำเนินไปจนกระทั่งถึงเวลาประมาณ 9 นาฬิกา

วันนั้น วันที่ 6 ตุลาคม เป็นวันพุธ เป็นวันมหาวิปโยค “ที่ไทยฆ่าไทย” เป็นวันที่มืดมิดที่สุดวันหนึ่งในประวัติศาสตร์การเมืองไทย ครั้นถึง 18 นาฬิกาเย็นวันนั้น คณะทหารก็ประกาศยึดอำนาจ (ทางการแถลงว่าในวันนั้น

มีผู้เสียชีวิตประมาณ 40 คน บาดเจ็บเป็นร้อย และถูกจับกุมไป 3 พันคน แต่ก็เชื่อกันว่าจำนวนผู้เสียชีวิต บาดเจ็บ รวมทั้งสูญหายน่าจะสูงกว่าที่ทางการ แถลง)

กล่าวโดยย่อ 6 ตุลาคม (2519) ก็คือวันที่มีการรัฐประหาร นำการเมืองไทยกลับไปสู่การปกครองโดยคณะทหารอีกครั้งหนึ่ง (แต่มีนายกรัฐมนตรีมาจากข้าราชการตุลาการ) ซึ่งมีชื่อเสียงเรื่องแปลกประหลาดอะไรดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น แต่การรัฐประหาร 6 ตุลา ก็มาพร้อมกับความรุนแรงและป่าเถื่อน อย่างชนิดที่ไม่มีผู้ใดจะคาดคิดว่าจะเกิดขึ้นได้ในสังคมไทยมาก่อน ภาพของความทารุณโหดร้ายถูกบันทึกไว้เป็นภาพยนตร์ เป็นภาพถ่าย ได้รับการเผยแพร่ไปทั่วโลก (แม้ในยุคสมัยที่ไทยยังไม่ตื่นตื่นกับโลกาภิวัตน์นัก ยังมีได้มี “มือบมือถือ” แฟกซ์ กล้องวิดีโอ ตลอดจนบรรดาอุปกรณ์ไฮ-เทคทั้งหลาย) การสังหารหมู่กลางพระนครวันนั้น ได้รับการถ่ายทอดออกโทรทัศน์ช่อง 9 ด้วย

แต่ก็เป็นที่น่าประหลาดใจอย่างยิ่ง ที่ 6 ตุลาคม 2519 กลายเป็นอดีตที่ดูเหมือนผ่านมาแล้วก็ผ่านไป ประหนึ่งว่าเป็นการพังพินาศของอดีต ขาดสถานะทางประวัติศาสตร์ (เข้าทำนองที่ว่าประวัติศาสตร์นั้นเป็นเรื่องของคนชนะ ประวัติศาสตร์หาได้เป็นเรื่องของผู้แพ้ไม่) ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นั้น ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ทั้งจากอุดมการณ์ทั้งขวาและซ้าย ดูจะสับสนงุนงง สัมเลอะเลือน ปฏิเสธ และบางครั้งขาดความเข้าใจต่อ 6 ตุลาคมในบริบทเฉพาะของการเมืองไทย และบริบทใหญ่ของการเมืองโลก (ทั้งนี้โดยที่ยังไม่นับผู้ที่ไม่เกี่ยวข้อง และผู้ที่อยู่ห่างไกลจากความแตกแยกทางอุดมการณ์ในครั้งนั้น)

ยิ่งอนุชนรุ่นหลังแล้วก็เกือบจะไม่มีรับรู้ เหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 หาใช่หนึ่งในหน้าของประวัติศาสตร์ไทยไม่ ไม่ว่าจะในระดับประถมหรือมัธยม หรือในระดับอุดมศึกษา (ทั้งนี้โดยที่ยังไม่ต้องกล่าวถึงเหตุการณ์สำคัญ ๆ

ในการทำงานเดียวกันอีก 2 เหตุการณ์ คือการปฏิวัติ 14 ตุลาคม 2516 และ พฤษภาทมิฬ 2535) ดังนั้นอาจจะเป็นเรื่องที่ไม่น่าประหลาดใจนักที่จะมีคนกล่าวถึงเหตุการณ์ 16 ตุลาคม 2514 (!!!!???)

ประวัติศาสตร์ “ระยะเวลาช่วงยาว”

มีสำนักคิดทางประวัติศาสตร์สำนักหนึ่งของฝรั่งเศส ที่ถือว่าความเข้าใจต่อประวัติศาสตร์นั้นจะทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก็ต่อเมื่อประวัติศาสตร์นั้นมีลักษณะ *longue durée* ขอแปลเป็นไทยว่า “ระยะเวลาช่วงยาว” กล่าวคือเป็นการศึกษาประวัติศาสตร์โดยใช้เวลาช่วงยาว ๆ เป็นกรอบ ซึ่งจะทำให้เห็นกระแสทางเดินของประวัติศาสตร์ได้เป็นอย่างดี แทนที่จะเป็นการศึกษาเฉพาะแต่ละเหตุการณ์ ที่เรียกว่า *histoire événementielle* หรือประวัติศาสตร์ของเหตุการณ์ ซึ่งจะมีลักษณะที่คับแคบ มองได้ไม่ไกล

ถ้าหากจะใช้ทฤษฎี “ระยะเวลาช่วงยาว” นำมาศึกษา “6 ตุลาคม 2519” แล้ว เราจะศึกษาได้อย่างไร

“ระยะเวลาช่วงยาว” ของการเมืองไทย

ในบริบทของประวัติศาสตร์การเมืองไทย 6 ตุลา น่าจะเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทางสังคม ที่เป็นปฏิปักษ์ ต่อต้าน และพยายามปลดปล่อยตนเองจากการครอบงำของระบอบสังคมนิยม (และเก่ากว่า) ขบวนการนี้รู้จักกันในชื่อต่าง ๆ นานา ไม่ว่าจะเป็น “ประชาธิปไตย” “รัฐธรรมนูญ” หรือ “เสรีภาพ”

ขบวนการเช่นนี้ เป็นผลพวงของแนวความคิดทางการเมืองใหม่ที่ค่อย ๆ ก่อตัวขึ้นในช่วงที่สังคมไทยติดต่อกับโลกสมัยใหม่ (ยุคอาณานิคม)

ที่มีมหาอำนาจตะวันตกเป็นผู้นำ และก็ก่อให้เกิดแนวความคิดทางการเมืองใหม่โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “เสรีนิยม” และ “สังคมนิยม” อันเป็นสิ่งที่ตรงข้ามและเป็นปฏิปักษ์กับลัทธิ “อนุรักษนิยม” หรือส่วนที่แตกหน่อออกมาเป็น “อำนาจนิยม” ที่เป็นพื้นฐานของ “สมบูรณาญาสิทธิ” กับ “เสนาอำมาตยนิยม”

ถ้าหากจะดูตามลำดับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์แล้ว จะเห็นได้ว่าความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและทางความคิดนี้ กินระยะเวลาอันยาวกว่า 100 ปี เริ่มมาตั้งแต่สมัยที่ลัทธิอาณานิคมตะวันตกได้บุกทะลวงเข้ามาในเอเชีย มาปรากฏอิทธิพลในสยามตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 4 มีการแปลรัฐธรรมนูญของอเมริกาลงพิมพ์โดยหมอบรัดเลย์ (มิชชันนารี) ในหนังสือจดหมายเหตุ 19 ตุลาคม 1865 (2408) จากนั้นมีการเรียกร้องให้มีการปกครองโดยมีตัวแทน (รัฐสภา) อย่างกรณีของนักคิดนักเขียน “ปัญญาชนของสังคม” อย่าง ‘เทียนวรรณ’ ในสมัยรัชกาลที่ 5 (แต่เทียนวรรณก็ถูกจับติดคุกเสียตั้ง 17 ปี)

“ระยะเวลาช่วงยาว” ทางประวัติศาสตร์ของขบวนการที่จะปลดปล่อยตนเองออกจากระบบเก่านี้ ดำเนินเรื่อยมาดังจะเห็นได้จาก “ประวัติศาสตร์เหตุการณ์” สมัยต่าง ๆ อย่างเช่น “การกบฏ ร.ศ.130” เมื่อต้นรัชกาลที่ 6 ที่นายทหารหนุ่มจำนวนหนึ่งวางแผนที่จะยึดอำนาจเปลี่ยนแปลงจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิ แต่กว่าจะมาประสบความสำเร็จ (ในระดับหนึ่ง) ก็เมื่อ “การปฏิวัติ 24 มิถุนายน 2475”

อาจกล่าวได้ว่ากระแสความคิดทางการเมืองหลักของผู้ที่ต้องการจะปลดปล่อย นับตั้งแต่เทียนวรรณ มาถึงพวกกบฏ ร.ศ.130 (เก็กเหม็ง) จนกระทั่ง “ผู้ก่อการ” หรือ “คณะราษฎร” 2475 นั้น เป็นความคิดด้านเสรีนิยมเป็นหลัก พุดง่าย ๆ ก็คือ เป็นรูปแบบของระบอบประชาธิปไตยและลัทธิรัฐธรรมนูญ ที่ได้รับความบันดาลใจจากยุโรปตะวันตกนับตั้งแต่การปฏิวัติฝรั่งเศส ค.ศ.1789 ที่ชูแนวความคิดว่าด้วย เสรีภาพ (เสมอภาคและ

ภราดรภาพ) เป็นหลัก (ซึ่งอาจรวมถึงอิทธิพลของการปฏิวัติประชาธิปไตยของจีน ค.ศ.1911 ที่มีขุนขัณฑ์เซินเป็นผู้นำด้วย) แม้จะมีอิทธิพลของสังคมนิยมอันเป็นผลพวงของการปฏิวัติรัสเซีย (ค.ศ.1917) แทรกเข้ามา แต่ก็ยังนับได้ว่าเป็นกระแสนองและถูกสกัดกั้นไว้แต่แรก ๆ

ดังเป็นที่ทราบทั่วไปว่า การปลดปล่อยเข้าสู่ระบอบใหม่นั้นหาได้บรรลุเป้าหมายตามอุดมการณ์ไม่ หลังการสิ้นสุดของ “สมบูรณาญาสิทธิ” การเมืองไทยได้แปลงรูประบอบเข้าสู่ความเป็น “เสนา-อำมาตยนิยม” (ที่เรามักจะเรียกกันทั่ว ๆ ไปว่า “เผด็จการทหาร” แต่ในความเป็นจริงนั้น มิได้จำกัดอยู่เพียงข้าราชการทหารเท่านั้น แต่รวมไปถึงข้าราชการพลเรือนและข้าราชการตุลาการด้วย)

ดังนั้นสิ่งที่ขบวนการต้องเผชิญเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ก็คือปลดปล่อยตนเองอีกครั้งหนึ่งจากระบอบเก่า (ที่ใหม่กว่า) กินระยะเวลาอันยาวนานไม่น้อย นับแต่การรัฐประหารของจอมพลผิน ชุณหะวัณ (2490) และโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากช่วงระยะเวลาอันยาวนานของระบอบสฤษดิ์-ถนอม-ประภาส (2500-2516) จนกระทั่งปลดปล่อยตัวเองได้อีกครั้งหนึ่ง (และในระดับหนึ่งอีกเช่นกัน) เมื่อการปฏิวัติ 14 ตุลาคม 2516

การปลดปล่อยตนเองนี้ยังยึดเขี่ยยาวนานมาอีก ผ่านช่วงของเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 ผ่านช่วงของพฤษภาทมิฬ 2535 จนกระทั่งปัจจุบัน (ซึ่งเรายังไม่มั่นใจนักต่อทิศทางของประชาธิปไตยไทย) ในช่วงของทางเดินทางประวัติศาสตร์การเมืองไทยนับแต่ 2519 เป็นต้นมา และเมื่อพิจารณาด้านของความคิดหลักของกระบวนการนี้ ความคิดเสรีนิยมก็ยังคงเป็นความคิดกระแสหลักอยู่ แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้เช่นกันว่าในสมัยสั้น ๆ เพียง 3 ปี ระหว่าง 2516-2519 นั้น กระแสของสังคมนิยม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรูปของลัทธิเหมาจะมีอิทธิพลต่อขบวนการปลดปล่อยไม่น้อย ทั้งนี้โดยที่ต้อศึกษาควบคู่ไปกับบริบทของการเมืองโลก

“ระยะเวลาช่วงยาว” ของการเมืองโลก

ในหนังสือเล่มล่าสุดของนักประวัติศาสตร์ชื่อดังชาวอังกฤษ Eric Hobsbawm : *The Age of Extremes, A History of the World, 1914-1991* (1994) ได้กล่าวถึงศตวรรษที่ 20 ที่กำลังจะผ่านพ้นไปว่า ศตวรรษที่ 20 นี้เป็นศตวรรษที่แสนสั้น เป็นศตวรรษของความสุดขั้ว ความสั้นและความสุดขั้วนี้ดูได้จากช่วงเวลาระหว่าง ค.ศ.1914-1991 คือจากปีที่เกิดสงครามโลกครั้งที่ 1 (ที่ตามมาด้วยการปฏิวัติรัสเซีย ค.ศ.1917 ที่มีผลสั้นสะเทือนไปทั่วโลก รวมถึง สยาม-ไทย ด้วย) และก็จบลงด้วยการล่มสลายของสหภาพโซเวียต

ศตวรรษที่ 20 (1900-2000) เริ่มต้นด้วยยุคสมัยแห่งความหายนะ (1914-1945, Age of Catastrophy) ของสงครามโลกทั้ง 2 ครั้ง ที่ความสุดขั้วและความรุนแรงจากสงครามโลกทั้งสองครั้งในเวลา 30 กว่าปีนั้น ทำให้เกิดความรู้สึกว่า มนุษยชาติอาจไปไม่รอด โลกอาจจะสิ้นสุดลงด้วยสงครามนิวเคลียร์ แต่แล้วก็ตามมาด้วยยุคทองสั้น ๆ (1950s-1970s Golden Age) ที่มีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (ในกลุ่มโลกที่หนึ่ง และเครือข่ายจากกลุ่มโลกที่สาม พร้อม ๆ กับการเผชิญหน้าทางอุดมการณ์ของค่ายทุนนิยมและสังคมนิยม และในสองสามทศวรรษที่เหลือก่อนจะปิดศตวรรษ (fin de siecle) ก็เป็นสมัยของวิกฤตการณ์หนึ่ง ต่อด้วยวิกฤตการณ์หนึ่ง เป็นยุคสมัยของความไม่แน่นอน (แม้ในโลกทุนนิยม) และยิ่งในโลกที่สองอย่างรัสเซียและยุโรปตะวันออกแล้ว ก็เป็นยุคสมัยของความพังทลายและความพินาศ

ศตวรรษที่ 20 กำลังปิดฉากลงด้วยเสียงที่เปรี๊ยะปรั้ง (bang) พร้อม ๆ กับเสียงครวญคราง (whimper) ความสุดขั้วและความรุนแรงของศตวรรษ

ที่ 20 เห็นได้จากการทำลายชีวิตมนุษย์ ทั้งที่เป็นประชาชนของศัตรู หรือประชาชนของตนเอง แต่ต่างกันที่เผ่าพันธุ์และศาสนา (และความเชื่อทางอุดมการณ์) ประมาณกันว่า “มหามรณะ” (megadeath) ในศตวรรษนี้ที่เป็นผลจากการกระทำของมนุษย์ด้วยกันเอง มีจำนวนถึง 187 ล้าน

เฉพาะในส่วนของโลกที่สาม ที่กลายเป็นเขตของสงครามนับตั้งแต่สิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 ไปแล้ว (ก็ตาม) จำนวนชีวิตที่ถูกทำลายไปในสงครามเล็กสงครามน้อย (สงครามตัวแทน สงครามลัทธิ) กว่า 100 ครั้ง มีถึง 20 ล้านคน แคนเอเซียตะวันออกก็ตกตั้ง 9 ล้าน ในสงครามเกาหลี 3-4 ล้าน ในสงครามอินชวามานในเวียดนาม 30 ปี กว่า 2 ล้าน จำนวนศพที่มากมายเป็นตัวเลขสถิติเหล่านี้ ดูเหมือนจะเกินกว่าที่สติปัญญาของมนุษย์จะสร้างจินตนาการให้มองเห็นภาพได้

ควบคู่ไปกับความสิ้น-สุดชั่ว-และรุนแรง ศตวรรษที่ 20 ก็เป็นทั้งผลพวงและรับอิทธิพลจากยุคสมัยแห่งการปฏิวัติ (Age of Revolution) ที่มีรูปแบบจากการปฏิวัติฝรั่งเศส 1789 และจากการปฏิวัติรัสเซีย 1917 เปิดหัวด้วยความคิดเสรีนิยม และปิดท้ายด้วยความคิดสังคมนิยม กลายเป็นตัวอย่างที่สร้างแรงบันดาลใจไปทั่ว

ศูนย์กลางของการปฏิวัติทั้งสองครั้ง (ปารีสและมอสโคว์) พยายามที่จะส่งอิทธิพลของการปฏิวัติ และรูปแบบของการเปลี่ยนแปลงให้เป็นมาตรฐานระดับโลก และก็ได้รับการตอบสนองจากผู้ที่ต้องการความเปลี่ยนแปลงในส่วนอื่น ๆ ของโลกไม่น้อย แม้ว่าในปลายทศวรรษ 1950 มอสโคว์จะคลาญมนต์หลังของความเป็นศูนย์กลางของการปฏิวัติดังที่เคยเป็นมาก่อนในช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ก็ตาม พร้อม ๆ กับการที่ประเทศที่เดินแนวทางสังคมนิยมอย่างจีนและเวียดนาม ได้หันไปยึดแนวทางชาติ ผลประโยชน์ของชาติตน มากกว่าแนวทางสากลนิยมหรือการปฏิวัติโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

ในกรณีเงินที่หันไปร่วมมือกับสหรัฐฯ (แม้จะเป็นทุนนิยม) ต่อต้านสหภาพโซเวียตในช่วงทศวรรษ 1970 และ 1980

แต่กระแสคลื่นของการปฏิวัตินั้นก็ยังคงกระจายอยู่ทั่วไป ครอบคลุมด้วยความคิดทั้งแบบเสรีนิยมและแบบสังคมนิยม ที่ผู้ที่ต้องการปลดปล่อยเปลี่ยนแปลงสังคมของตนจะใช้สร้างความบันดาลใจหีบยืมไปดำเนินการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในทศวรรษ 1960 และ 1970 ที่เป็นยุคสมัยของขบวนการนักศึกษาทั่วทั้งสามโลก

ในโลกที่หนึ่งอย่างสหรัฐฯ ยุโรปตะวันตก (รวมทั้งญี่ปุ่น) แนวความคิดปฏิวัติที่เป็นที่นิยมในหมู่นักศึกษา ปรากฏออกมาในแง่ของ “การปฏิวัติวัฒนธรรม” มากกว่าที่นักศึกษาจะเข้ายึดอำนาจทางการเมือง เป็นการปฏิวัติวัฒนธรรมในเชิงการปลดปล่อยตนเอง เป็นรูปแบบของการต่อต้านสถาบันเดิม (anti-establishment) ปลดปล่อยตนเองจากวัฒนธรรมเก่า สร้างวัฒนธรรมใหม่ ดังเห็นได้จากเพลงร็อก กางเกงยีน บุปผาชน ซ้ายใหม่ หรือขบวนการต่อต้านสงครามเวียดนาม ฯลฯ

ขบวนการนักศึกษานี้เป็นปรากฏการณ์ระดับโลก นักศึกษา (โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโลกที่หนึ่ง) คิด รับรู้ ประพฤติปฏิบัติ คล้าย ๆ กัน อ่านหนังสือเล่มเหมือน ๆ กัน มีวีรบุรุษในจินตนาการคล้าย ๆ กัน (เซ กูเวรา) ประหนึ่งเป็นเครือข่ายหลวม ๆ จากเบิกเลย์ถึงซอร์บอนน์ จากปรัคถึงบอนน์ จากโตเกียวถึงกรุงเทพฯ (แม้ไทยจะอยู่ในโลกที่สาม นักศึกษาของไทยจะแตกต่างจากลักษณะของนักศึกษาในโลกที่หนึ่งไม่น้อย แต่เนื่องด้วยค่ายสงครามเย็นที่ไทยสังกัดอยู่ และเนื่องด้วยบทบาทของสหรัฐฯในไทย โดยเฉพาะในช่วงสงครามเวียดนาม ก็ทำให้นักศึกษาไทยมีส่วนร่วมและส่วนคล้ายกับนักศึกษาในโลกที่หนึ่งไม่น้อย)

รัฐในโลกที่หนึ่ง จะแข็งแรงพอ คู่แข่งกับการเรียกร้องเสรีภาพ และ

ฉลาดพอที่จะจัดการกับขบวนการนักศึกษาของตน แม้จะมีการใช้ความรุนแรงในการจัดการกับคนหนุ่มคนสาวของตน แต่โดยหลักใหญ่แล้วจะหลีกเลี่ยงการทำลายชีวิต (ยกเว้น ในกรณีมหาวิทยาลัยเค็นท์ ปี 1970 ที่นักศึกษาถูกยิงตาย ทำให้เกิดการประท้วงใหญ่ทั่วประเทศสหรัฐฯ เกือบทำให้สังคมนเป็นอัมพาต)

ขบวนการนักศึกษาในโลกที่หนึ่งหาได้นำมาซึ่งการปฏิวัติในรูปแบบเก่า (1789 หรือ 1917) ไม่ แต่ขบวนการนักศึกษาสันคลอนหลายรัฐบาล ในการประท้วงใหญ่ของนักศึกษาฝรั่งเศส 1968 (ที่ถูกตั้งฉายาว่า Almost Revolution) นั้น ปารีสและอีกหลายเมืองกลายเป็นอัมพาต และก็เป็นผลทำให้นายพล (เหล็ก) เดอโกลล์ ไม่สามารถจะอยู่ในอำนาจได้อีกนานต่อไป ในทำนองเดียวกัน นักศึกษาอเมริกันก็ทำให้ลินดอน จอห์นสัน ไม่กล้าที่จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีสมัยสอง (1968)

ขบวนการนักศึกษาโลกกลายเป็นพลังทางสังคมและการเมืองสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในช่วง 2 ทศวรรษที่กล่าวมาแล้ว (ซึ่งก็ตรงกับช่วงของก่อนและหลัง 14 ตุลาคม 2516 จนกระทั่งถึงก่อนและหลัง 6 ตุลาคม 2519) พลังนี้ นักศึกษาได้มาจากการที่อยู่ในสถาบันทางความรู้ มีเวลาพอที่จะทำกิจกรรมอยู่ในเมืองใหญ่ ใกล้กับอำนาจและสื่อมวลชน การที่จะจำกัดและกำจัดนักศึกษาทำไม่่ง่ายนัก (โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโลกที่หนึ่ง) นักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยมักจะมาจากชนชั้นนำของสังคม (หรือจากชนชั้นเดียวกันกับผู้มีอำนาจนั่นเอง)

ในโลกที่สาม รัฐจะดูประระบาง ไม่คุ้นเคยกับ (หรือไม่เป็น) ประชาธิปไตยและเสรีภาพ และไม่ฉลาดพอกับการจัดการกับขบวนการนักศึกษาของตน (โดยสันติวิธี) บ่อยครั้ง รัฐจะทำเกินกว่าเหตุ ใช้ความรุนแรงและการทำลายชีวิตในการเผชิญกับปัญหา เป็นเรื่องเกือบจะปกติทีเดียวที่ในโลกที่สาม จะเห็นรัฐประกอบ "อาชญากรรม" ดังเช่นในลาตินอเมริกา (อย่างเม็กซิโก ชิลี

หรืออาร์เจนตินา) หรืออย่างในเอเชีย ที่ภาพของ “อาชญากรรมโดยรัฐ” จะกลายเป็นภาพที่ค่อนข้างคุ้นหูคุ้นตา (ไทย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ พม่า เกาหลี จีน ฯลฯ อันเป็นรายการและรายละเอียดยาวเหยียด แทบไม่รู้จบ)

น่าสนใจและน่าประหลาดใจไม่น้อย ที่แม้รัฐในโลกที่สามจะปราบปรามนักศึกษาและขบวนการปลดปล่อยของตนเองอย่างหนัก แต่ขบวนการนักศึกษาในประเทศเหล่านี้ยังเป็นพลังสำคัญ สร้างความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไม่น้อย อย่างเช่น ในเม็กซิโก 1968 เมื่อนักศึกษาประท้วง แต่รัฐปราบปรามทำลายชีวิตไป 28 คน การเมืองเม็กซิโกก็ไม่สามารถหันกลับไปสู่อำนาจนิยมได้เช่นเดิม เช่นเดียวกับไทย 14 ตุลาคม (1973) ที่เมื่อรัฐทำลายชีวิตไป 70 กว่าคน ระบอบถนอม-ประภาส-ณรงค์ ก็ไม่สามารถจะดำรงอยู่ต่อไปได้

ไทยแลนด์ 1973 สร้างความบังคาลใจให้ขบวนการนักศึกษากรีก ที่ร้องตะโกนคำว่า *ไทยแลนด์๗๗๗* ประหนึ่งจะแปลว่า *เสรีภาพ๗๗๗* ในการประท้วงและขับไล่รัฐบาลอำนาจนิยม (เสนา-อำมาตย์นิยม) ของตน

อาจสรุปได้ว่า จากระยะเวลาช่วงยาวของการเมืองโลก กระแสความคิดที่จะปลดปล่อย และพลังของกระบวนกรนักศึกษานี้แหละ ทำให้เห็นที่มาและที่ไปของ 14 ตุลาคม 2516 กับ 6 ตุลาคม 2519 เขาชนคนหนุ่มสาวมี “ความฝัน” ที่จะเห็นโลกใหม่ของเขาและเธอ ในฐานะของโลกที่สาม นักศึกษาของไทยก็เข้าไปใกล้และสัมผัสอนอำนาจของรัฐมากกว่าเพื่อนร่วมรุ่นของเขาและเธอในโลกที่หนึ่ง

ขบวนการนักศึกษาไทยในช่วง 2516-2519 จะเป็นส่วนหนึ่งของ “ช่วงระยะเวลายาว” ของการเมืองไทยกว่า 100 ปี ในขณะที่เดียวกัน ก็เป็นส่วนหนึ่งของ “ช่วงระยะเวลายาว” ของการเมืองโลกกว่า 2 ศตวรรษ มาพร้อมและทันกับระยะเวลาของการปลดปล่อยและเปลี่ยนแปลงของโลก

ครึ่งหลังของศตวรรษที่ 20 หลังจากนั้นเพียงไม่กี่ปี เมื่อถึงทศวรรษ 1980 ทุกอย่างก็ดูจะเปลี่ยนแปลงไปโดยสิ้นเชิง สหภาพโซเวียต (และระบบสังคมนิยม) ล่มสลาย เศรษฐกิจการตลาด (คำที่ใช้แทนทุนนิยม) และ (ความกระสันต์) โลกาวัดน์ก็ผงาด จนถึงกับเชื่อกันว่า เราจะมุ่งไปข้างหน้าพร้อมด้วย “ความพินาศของอดีต” และ “การสิ้นสุดของประวัติศาสตร์” กระนั้นแหละ (หรือ)

เลือก

สยาม SIAM

ประเทศของเราเลือกเพื่อชาติเชื้อ

ไทย/ไท ชาว คนเมือง คนอีสาน มอญ เขมร กูย แก้วจืด
และ ชาวต่าง ชนเขื่อน ไทพดำ ขาม ชาว มลายู ชาวไต
มอแกน ทมิฬ ป่าหาม ลีลาห์ เฟอร์เซียม ฮาวัน ยี่ด พวน
ไทดำ ผู้ไท ชิ่น ยอง เวียด ตีระ มัง เจ้า กะเหรี่ยง
ประหลาด มูเซอ ชะว้า ก่าม มอญวี่ ฯลฯ ถูกสมมุติว่าทั้งๆ
นี่จึง (ชาติต่างๆ) แยก (ชาติต่างๆ) ถูกสมมุติว่าทั้งๆ
อีกมากมายกว่า 50 ชาติพันธุ์ ฯลฯ

A Modern Nation

www.textbookproject.com

Copyright © 2007

สงวนลิขสิทธิ์โดย มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

สงวนลิขสิทธิ์

สงวนลิขสิทธิ์โดย มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

สงวนลิขสิทธิ์

สงวนลิขสิทธิ์โดย มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

สงวนลิขสิทธิ์

สงวนลิขสิทธิ์โดย มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

สงวนลิขสิทธิ์

สงวนลิขสิทธิ์โดย มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

สงวนลิขสิทธิ์

สงวนลิขสิทธิ์โดย มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

สงวนลิขสิทธิ์

สงวนลิขสิทธิ์โดย มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

สงวนลิขสิทธิ์

สงวนลิขสิทธิ์โดย มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

สงวนลิขสิทธิ์

สงวนลิขสิทธิ์โดย มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

สงวนลิขสิทธิ์

สงวนลิขสิทธิ์โดย มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

สงวนลิขสิทธิ์

สงวนลิขสิทธิ์โดย มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

สงวนลิขสิทธิ์

สงวนลิขสิทธิ์โดย มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

สงวนลิขสิทธิ์

สงวนลิขสิทธิ์โดย มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

สงวนลิขสิทธิ์

สงวนลิขสิทธิ์โดย มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

สงวนลิขสิทธิ์

สงวนลิขสิทธิ์โดย มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

สงวนลิขสิทธิ์

สงวนลิขสิทธิ์โดย มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

สงวนลิขสิทธิ์

สงวนลิขสิทธิ์โดย มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

สงวนลิขสิทธิ์

สงวนลิขสิทธิ์โดย มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

สงวนลิขสิทธิ์

สงวนลิขสิทธิ์โดย มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

สงวนลิขสิทธิ์

สงวนลิขสิทธิ์โดย มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

สงวนลิขสิทธิ์

สงวนลิขสิทธิ์โดย มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

สงวนลิขสิทธิ์

สงวนลิขสิทธิ์โดย มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

สงวนลิขสิทธิ์

สงวนลิขสิทธิ์โดย มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

สงวนลิขสิทธิ์

สงวนลิขสิทธิ์โดย มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

สงวนลิขสิทธิ์

The Nation
MONDAY,
October 8,
2007

Scoop sip

with VEEN@NATIONGROUP.COM

Siamese professor touted as next prime minister

It's been a long time since that Thakin fellow came, saw, conquered and named enough money to buy an English football team, and now we've got to sift through another batch of would-be white knights - all with very familiar faces - who say they can put things back together again.

In the picture, Snopso doesn't see anyone as capable as Charwat Kesetan, who recently pulled off a feat of political cross-pollination that must have made Barnham Sipa-arche envious.

The proof is in the picture: Charwat sandwiched between former Thai Rak Thai strongman Surangrat Subongklee and Democrat Party leader Abhai Vejjajiva. Their unified goal: changing the country's name back to Siam.

A Thammasat University historian, Charwat leads the reversion campaign, which boasts an e-petition - go to PetitionOnline.com and search for "siam2007".

There's also a drop-dropper: 14 shirts that the boys will go nuts over (especially the ones who hang out at Siam Pongpon and Siam Squares).

"Siam", so the argument goes, better reflects the country's ethnic diversity, whereas "Thailand" was intended to be exclusive from the start, referring to a distinct people supposedly derived from the Tai of China.

It's like oops T-shirt (but the three in the photo are holding, but at least one observer points out that Abhai doesn't seem very comfortable, while Surangrat is beaming).

Don't conclude that to mean the Democrat thinks Thailand is a sweet name after all. He's probably just not used to wearing the same rags as a Thai Rak Thai warder.

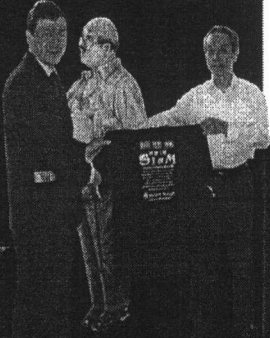
Anyway, keep thumbs up for Charwat - when it comes to reconciliation, he's accomplished a lot more than anyone else has.

http://www.matchon.co.th

มติชน

วันจันทร์ 21 ธันวาคม พุทธศักราช 2550 ปีที่ 50 ฉบับที่ 10877 ราคา 10 บาท

สั่งซื้อได้ที่

มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ 413/36 ถนนอรุณอมรินทร์ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ 10700 โทร: โทรสาร 0 2433 6713
http://www.textbookproject.com

คอลัมน์ 300 คอลัมน์ 200